

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 4Cdo/48/2020
Identifikačné číslo spisu: 5116223956
Dátum vydania rozhodnutia: 21.01.2021
Meno a priezvisko: JUDr. Gabriela Klenková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:5116223956.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne D. N., bývajúcej v Y. T. I., T. X. XXX, zastúpenej JUDr. Ladislavom Ščurym, advokátom so sídlom v Čadci, Mierová 1725, proti žalovaným 1/ X. Š., 2/ Y. Š., obaja bývajúci v Y. T. I., T. X. XXX, obaja zastúpení JUDr. Ivanom Glovniakom, advokátom so sídlom v Žiline, D. Dlabača 2748/28, o určenie povinnosti strpieť právo užívania vodovodnej prípojky, vedenom na Okresnom súde Žilina pod sp. zn. 13 C 205/2016, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 19. septembra 2019 sp. zn. 9 Co 114/2019, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Žiline č. k. 9 Co 114/2019-129 zo 19. septembra 2019 v spojení s rozsudkom Okresného súdu Žilina č. k. 13 C 205/2016-82 z 18. októbra 2018 z r u š u j e a v e c v r a c i a Okresnému súdu Žilina na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Žilina (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom č. k. 13 C 205/2016-82 z 18. októbra 2018 žalobu zamietol. Žalovaným priznal náhradu trov konania proti žalobkyni v rozsahu 100 %.

1.1. V odôvodnení uviedol, že žalobkyňa sa v spore domáhala určiť, že vlastník rodinného domu súpisné č. XXX zapísaný na liste vlastníctva (ďalej len „LV“) č. XXXX vedený Okresným úradom Kysucké Nové Mesto, odbor katastrálny pre k. ú. Y. T. I. má právo zodpovedajúce vecnému bremenu užívania samostatnej vodovodnej prípojky k rodinnému domu súpisné č. XXX v k. ú. Y. T. I., ktorá je vedená na parcele KNC č. XXXX/X - zastavané plochy a nádvoría o výmere 281 m² zapísané na liste vlastníctva (ďalej len „LV“) č. XXXX vedenej Okresným úradom Kysucké Nové Mesto, odbor katastrálny. Zároveň sa domáhala určiť, že žalovaní 1/ a 2/ sú povinní strpieť vlastníkovi rodinného domu súpisné č. XXX zapísaný na LV č. XXXX vedeného Okresným úradom Kysucké Nové Mesto, odbor katastrálny, výkon práva zodpovedajúci vecnému bremenu užívania samostatnej vodovodnej prípojky k rodinnému domu súpisné č. XXX v k. ú. Y. T. I. vedenej po parcele KNC č. XXXX/X - zastavané plochy a nádvoría o výmere 281 m² zapísanej na LV č. XXXX vedenej Okresným úradom Kysucké Nové Mesto, odbor katastrálny pre k. ú. Y. T. I.. Vzhľadom na objektívny stav právnej neistoty súd prvej inštancie konštatoval, že žalobkyňa má naliehavý právny záujem na požadovanom určení v zmysle ustanovenia § 137 písm. c) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). Následne poukázal na výsledky vykonaného dokazovania, citoval ustanovenia § 129 ods. 1, § 130 ods. 1, § 134 Občianskeho zákonníka

a uviedol, že žalobkyňa odvodzovala svoju oprávnenú držbu od súhlasu právnej predchodkyne žalovaných 1/ a 2/ na užívanie vodovodnej prípojky a to predchádzajúcemu vlastníkovi rodinného domu súpisné č. 571. S poukazom na právnu úpravu vyplývajúcu z ustanovení § 40 ods. 2, § 111 ods. 1, § 112, § 114 - § 116 ods. 1, § 118, § 145 ods. 1 stredného Občianskeho zákonníka dospel k záveru, že pre absenciu právneho titulu, čo i len domnelého, nemohli byť dobromyseľní ani právni predchodcovia žalobkyne v tom, že právo zodpovedajúce vecnému bremenu k užívaniu vodovodnej prípojky k rodinnému domu na základe vydržania im patrí. Z tohto dôvodu žalobu ako nedôvodnú zamietol.

O trovách konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 2 CSP.

2. Krajský súd v Žiline (ďalej len „odvolací súd“) na základe podaného odvolania žalobkyňou rozsudkom č. k. 9 Co 114/2019 -129 z 19. septembra 2019 napadnuté rozhodnutie potvrdil. Žalovaným 1/, 2/ priznal proti žalobkyni náhradu trov odvolacieho konania v celom rozsahu.

2.1. Konštatoval, že súd prvej inštancie správne zistil skutkový stav, ako aj správne právne vec posúdil, ak dospel k záveru o nepreukázaní zákonných podmienok pre nadobudnutie práva zodpovedajúceho vecnému bremenu vydržaním. Podotkol, že skutkové tvrdenia žalobkyne týkajúce sa právneho titulu o vstupe do oprávnenej držby boli opakovane menené, pričom z nich nebolo zrejmé, či právo zodpovedajúce vecnému bremenu mali vydržať jej právni predchodcovia, alebo ho mala vydržať žalobkyňa po vybudovaní vodovodnej prípojky v roku 2016. Žalobkyňa neuviedla, od čoho konkrétne odvíjala oprávnenosť držby (resp. uviedla viac titulov), kedy by mala začať plynúť vydržacia doba, kedy skončila a kto právo zodpovedajúce vecnému bremenu vydržal. Splnenie zákonných predpokladov vydržania, a to, že musí ísť o spôsobilý predmet vydržania, držba musí byť oprávnená a nepretržitá počas celej zákonom ustanovenej doby, nebolo preukázané. Napadnuté rozhodnutie ako vecne správne potvrdil v súlade s ustanovením § 387 ods. 1 CSP.

O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 396 v spojení s § 255 ods. 1 CSP.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa dovolanie, ktorého prípustnosť a dôvodnosť vyvodzovala z ustanovení § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. a) a písm. b) CSP. Namietala, že súdy nevykonali ňou navrhnuté výsluchy svedkov, ktorými by preukázala ústne uzavretie zmluvy o zriadení vecného bremena právny predchodcami strán sporu v zmysle ustanovení § 111 ods. 1 a § 168 ods. 1 stredného Občianskeho zákonníka, v dôsledku čoho došlo k porušeniu jej práva na spravodlivý proces. Ďalej uviedla, že odvolací súd nesprávne právne posúdil zákonné predpoklady pre vydržanie jej práva zodpovedajúceho vecnému bremenu, pričom súčasne konštatovala, že dovolací súd dosiaľ nevyriešil otázku vzniku vecného bremena na základe konkludentného potvrdenia existencie vecného bremena užívania vodovodnej prípojky žalobkyňou. Poukázala na to, že predmetná vodovodná prípojka bola užívaná nerušene jej právny predchodcami od roku 1960 a právni predchodcovia žalovaných 1/ a 2/ nikdy nežiadali o jej odstránenie. V roku 2016 ju žalovaní 1/ a 2/ vyzvali k osadeniu novej vodovodnej prípojky, čím konkludentne uznali existenciu vecného bremena. Z uvedeného je zároveň zrejmé, že žalovaní 1/ a 2/ mali vedomosť o zriadení vecného bremena. Následne s poukazom na dobromyseľnosť držiteľa a možnosť vydržania práva zodpovedajúceho vecnému bremenu, poukázala na rozhodnutia dovolacieho súdu (sp. zn. 2 Cdo 207/2005, sp. zn. 6 Cdo 271/2014, sp. zn. 5 Cdo 30/2010, sp. zn. 3 Cdo 117/94, sp. zn. 4 Cdo 43/2016), ako i Ústavného súdu Slovenskej republiky (II. ÚS 484/2015, I. ÚS 151/2016, III. ÚS 530/2016) v súvislosti s ktorými dodala, že v čase udelenia súhlasu právnu predchodkyňou žalovaných 1/ a 2/, zákon obligatórne nepredpisoval ako podmienku vzniku vecného bremena jeho zápis do pozemkovej knihy. Podľa jej názoru, jej dobromyseľnosť, ako aj dobromyseľnosť jej právnych predchodcov trvá od roku 1960 až doteraz, nakoľko vodovodnú prípojku bez obmedzení i naďalej užíva. Vymedzila právnu otázku a to či „je možné nadobudnúť vecné bremeno užívania vodovodnej prípojky na základe titulu - ústneho súhlasu pôvodného vlastníka so zriadením vodovodnej prípojky so súčasným vydržaním po dobu 59 ročného nerušeného a dobromyseľného užívania“. Navrhla zrušiť napadnuté rozhodnutie a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

4. Žalovaní 1/ a 2/ sa k podanému dovolaniu písomne nevyjadrili.

5. Najvyšší súd ako súd dovolací (ďalej len „dovolací súd“ resp. „najvyšší súd“) príslušný na rozhodnutie o dovolaní (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1

CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) po preskúmaní, či dovolanie obsahuje zákonom predpísané náležitosti (§ 428 CSP) a či sú splnené podmienky podľa § 429 CSP, v rámci dovolacieho prieskumu dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné.

6. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

7. Podľa § 420 písm. f) CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. Podľa § 431 CSP dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada.

9. Podľa § 421 ods. 1 písm. a), písm. b) CSP dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu; ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola riešená.

10. Podľa § 432 CSP dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia.

11. Podľa § 440 CSP dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný. Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní.

12. V preskúmvanej veci žalobkyňa namietala porušenie jej procesných práv súdmi nižších inštancií z dôvodu nevykonania ňou navrhnutých dôkazov (výsluch svedkov, znalecké dokazovanie), ktorými chcela preukázať ňou tvrdené skutkové okolnosti týkajúce sa zriadenia spoločnej vodovodnej prípojky so súhlasom právnych predchodcov strán v roku 1960, okolnosti jej nerušeného a dlhodobého užívania a tým preukázať splnenie zákonných podmienok pre nadobudnutie práva zodpovedajúceho vecnému bremenu. Súd prvej inštancie (bod 32 odôvodnenia) návrhy na vykonanie týchto dôkazov zamietol s odôvodnením uvedeným v rozhodnutí, len tým, že ich vykonanie by nezmenilo záver súdu o nepreukázaní existencie právneho titulu, čo i len domnelého na preukázanie splnenia jedného zo zákonných predpokladov pre nadobudnutie práva zodpovedajúceho vecnému bremenu vydržaním. Zdôraznil, že súhlas k užívaniu vodovodnej prípojky, ktorý žalobkyňa považovala za domnelý titul nemožno stotožňovať s výkonom práva oprávneného subjektu, že toto právo vykonáva pre seba so zreteľom na všetky okolnosti v dobrej viere.

13. Podstata práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky a ich spravodlivé rozhodnutie (I. ÚS 26/94).

14. Pod porušením práva na spravodlivý proces (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov v tom - ktorom konkrétnom konaní, pričom miera tohto porušenia znamená porušenie práva na spravodlivý

proces; jeho súčasťou je aj náležité odôvodnenie rozhodnutia (II. ÚS 559/2018, III. ÚS 47/2019).

15. Podľa článku 8 Základných princípov CSP strany sporu sú povinné označiť skutkové tvrdenia dôležité pre rozhodnutie vo veci a podprieť svoje tvrdenia dôkazmi, a to v súlade s princípom hospodárnosti a podľa pokynov súdu. Stranu sporu zaťažuje bremeno tvrdenia (onus dicendi). Schopnosť strany sporu uniesť bremeno tvrdenia spolu s dôkazným bremenom (onus probandi) je predpoklad úspechu v spore (§ 150 CSP).

16. V danom prípade žalobkyňa na preukázanie skutkových tvrdení uviedla podstatné a rozhodujúce skutočnosti, ako aj navrhla dôkazy na preukázanie ich pravdivosti. Podľa názoru dovolacieho súdu si splnila dôkaznú povinnosť v spore vyplývajúcu jej z ustanovenia § 150 CSP. I napriek tomu však navrhnuté dôkazy na preukázanie skutkových tvrdení žalobkyne týkajúce sa zriadenia spoločnej vodovodnej prípojky právnymi predchodcami (výsluchy svedkov, či nariadenie znaleckého dokazovania, v spise na čl. 60, 66) neboli vykonané, ale následne bola žaloba zamietnutá pre neunesenie dôkazného bremena. Navyše ich nevykonanie ani náležite súdy nižších inštancií neodôvodnili. Podľa názoru dovolacieho súdu, nesprávnym procesným postupom došlo k porušeniu procesných práv žalobkyne v takej miere, že možno konštatovať, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

17. Z odôvodnenia rozhodnutia súdu prvej inštancie (bod 32) nevyplýva totiž z akých konkrétnych dôvodov nevykonal výsluchy navrhnutých svedkov, resp. znalecké dokazovanie a prečo pred vyhlásením dokazovania za skončené, ani procesným uznesením nerozhodol zamietnutí navrhnutých dôkazov. Jeho záver uvedený v bode 32 odôvodnenia je zmätočný, lebo v spore rozhodoval o nároku žalobkyne, nie „žalovanej“, ako nesprávne uviedol. Navyše žalobkyňa na nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia súdu prvej inštancie poukázala aj v podanom odvolaní, pričom odvolací súd sa s uvedenou námietkou týkajúcou sa porušenia práva na spravodlivý proces vôbec nevysporiadal.

18. Právo na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia je jednou zo súčastí základného práva na spravodlivý proces zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“), ktoré je implikované aj v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústavy“). Odôvodnenie je tou časťou rozhodnutia, v ktorej súd vysvetľuje, akým spôsobom a z akých dôvodov dospel ku konkrétnemu rozhodnutiu.

19. V zmysle judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavného súdu“) platí, že riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy vyžaduje, aby sa súd jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vysporiadal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné (IV. ÚS14/07). Povinnosťou všeobecného súdu je uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať tak skutkovej, ako i právnej stránky rozhodnutia (III. ÚS 107/07). V prípade, keď právne závery súdu z vykonaných skutkových zistení v žiadnej novej interpretácii odôvodnenia súdneho rozhodnutia nevyplývajú, treba takéto rozhodnutie považovať za rozporné s čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 Dohovoru (I. ÚS 243/07). Súd by mal byť preto vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení koherentný, t. j. rozhodnutie musí byť konzistentné a jeho argumenty musia podporiť príslušný záver. Vecná spojitosť odôvodnenia rozhodnutia s princípom práva na spravodlivý proces garantuje každému účastníkovi konania, že vydaný rozsudok musí spĺňať limity zrozumiteľného, určitého a logicky odôvodneného rozsudku.

20. Z obsahu odôvodnenia napadnutého rozhodnutia nevyplývajú žiadne dôvody vo vzťahu k namietanému porušeniu procesných práv žalobkyne v spore a preto odôvodnenie nespĺňa zákonné, ani formálne náležitosti riadneho odôvodnenia v súlade s § 393 ods. 2 CSP v spojení s § 220 ods. 2 CSP. Ustanovenie § 387 ods. 1, 2 CSP síce umožňuje odvolaciemu súdu stotožniť sa s odôvodnením rozhodnutia uvedeným súdom prvej inštancie, avšak súčasťou práva na spravodlivý proces zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru je právo strany, aby sa odvolací súd vysporiadal aj s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní, ako aj zaujal jasné stanovisko k podstatným vyjadreniam strán predneseným v

konaní na súde prvej inštancie, pokiaľ sa s nimi súd prvej inštancie nevysporiadal (§ 387 ods. 3 CSP).

21. Aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva platí, že judikatúra síce nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia; ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-A, s. 12, § 29, Hiro Balani c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-B, Georgiadis c. Grécko z 29. mája 1997, Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998).

22. Uplatnený dovolací dôvod podľa ustanovenia § 420 písm. f) CSP dovolací súd považoval za dôvodný. Právo na spravodlivý proces môže byť porušené aj v dôsledku nesprávnych skutkových záverov súdov nižších inštancií tým, že zistenie skutkového stavu prima facie je natolko svojvoľné, že by k nemu súd pri rešpektovaní základných zásad vykonávania a hodnotenia dôkazov nemohol dospieť.

23. Vzhľadom na opodstatnenosť dovolacieho dôvodu uplatneného podľa § 420 písm. f) CSP, dovolací súd sa ďalšími dovolacími dôvodmi nezaoberal.

24. Z týchto dôvodov napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu vrátane súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie v súlade s ustanovením § 449 ods. 1, 2 CSP v spojení s ustanovením § 450 CSP.

25. V ďalšom konaní je úlohou súdu prvej inštancie doplniť dokazovanie podľa návrhov strán za účelom preukázania skutkových tvrdení ohľadne zriadenia spoločnej vodovodnej prípojky právnymi predchodcami strán, jej umiestnenia na príslušnom pozemku, ako aj preukázania zákonných podmienok pre vznik práva zodpovedajúceho vecnému bremenu žalobkyňou vydržaním.

26. O nároku na náhradu trov dovolacieho konania bude rozhodnuté súdom prvej inštancie v novom rozhodnutí vo veci samej v súlade s ustanovením § 453 ods. 1, 3 CSP v spojení s § 262 ods. 1 CSP.

27. Rozhodnutie bolo prijaté senátom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v pomere hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.